

6) עיני בן מ"ח שנים
חייו; 7) לקמן פ: 3; 8) שנת
כ"א; 9) [שנת כ"א];
10) [שנת כ"א]; 11) [שנת כ"א];
12) [שנת כ"א]; 13) [שנת כ"א];

הגהות הגר"א

[א] גמ' בין מלמטה
למעלה פטורין; ג' ג' ג' ג' ג'
הר"ף והרמב"ם חייבין
ומפרישם מרגמא ריפ'
לקמיהא כו'. (ועשהגרי"א
ס"ס ע"ף: 2) תוב' ד"ה
ורבי יוחנן כו' דל' כח כמו
כו'. ג' ר"ב ור"פ הרמב"ם.
ורא"ש בטומ' ג' חולק
(ועשהגרי"א סמו' ע"ף ס"ק
י' ובס"י ע"ף ס"ק י'):

מוסף רש"י

והדליק את הבירה בעל
גמל חייב. עלה היה לו
להגדיל בחילתו שחכס
למנו (שבת כ"א). מנע,
הנוכה פטור. טור,
שנכסות פקדוס מנה
היתנה ע"ס (טו).

רבינו חננאל

ואקשי' והתניא הכלב
הגדי שדילגו בין כך
ובין כך חייבין. והרמב"ם
דאפי' מפי' כלבא
בסיקרא וגדי' בסיקרא
פי' דרך הגדי בסיקרא
כדאמרין כו' שדילגו
הגדי בבית ראש, והכלב
בסיקרא כדאמרין דלמ'
אחי למיטין. ויכין
שדילגו בשניו דלמ'
כי אורחיהו, היה ליה
משונה, וקיי' לן משונה
בבית הניק פטור מניק
שלם והיב' חצי נוק'
כרבנן. איתמ' ר' יוחנן אפי'
איש משום חציו, כאילו
כדיו מכה הוא הניק
בעצמו דעני כדון שור'
המוק בעצמו. ריש לקיש
אפי' משום ממונו, כלומ'
כמו שמתחייב במוק שור'
וכיוצא בו שחייב בחזקו,
כך באשו דהא אינו הניק
מכחו ומוק אלא מכח
הרוח, וכל מה שחייב
בנוקי ממונו חייב באשו.
ור' יוחנן אפי' אינו ממונו,
דהא השלחת המוקת אין
בה ממש להשמר כמו
השור וכיוצא בו. ואקשי'
על ריש לקיש ממונו'
הכלב שנטל את החזרה
ההלך לגדיש כו'. בשלמ'
ר' יוחנן (כו') דאמר אשו
משום חציו, חצי דכלב
הן, לפיכך חייב בעל
הכלב. אלא לריש לקיש
דאפי' משום ממונו היא
אש לאו דבעל הכלב
הוא, לבעל החזרה האנוני'
ואינו לרבותינו הגאונים
שמועיה ז"ל, ונראה
לנו בו פיראש בעיקר הדיו,
ולפיכך נמנעו מלדבר,
אלא בענין הפירוש ולא
בפיראש. ופרקי' ריש לקיש
בגון דאדייה אדריי' כלומ'

ביצד הרגל פרק שני בבא קמא

כב.

עין משפט
נר מצוה

בוקריא. קפילה: סריגא. שנוען פכרניו ככותל שאין לרכו נכך
ומשוניס הן: אשו. השולח את הצערה: משום חלו. חייבו הכתוב
לדחיו קעביד דהוי חורק חך: משום ממונו. כשורו וזורו שהזיקו.
וקס"ד לדיכא צניייהו כגון שהדליק בגחלת שאינו שלו לרצו יוחנן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והתניא הכלב והגדי שדלגו בין מלמעלה
למטה בין מלמטה למעלה וא' פטורין
הרגמא רב פפא דאפי' מפי' כלבא בוקריא
וגדי' בסריקא אי הכי אמאי פטורים יפטור
במוק שלם וחייבין בחצי נוק: הכלב שנטל:
אתמר ר' יוחנן אמר: אשו משום חציו וריש
לקיש אמר: אשו משום ממונו וריש לקיש
מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן אמר לך חציו
מכחו קאזלי האי לא מכחו קאזיל ורבי יוחנן
מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך
ממונא אית ביה ממשא הא לית ביה ממשא
תנן הכלב שנטל חררה כו' בשלמא לכו"ד
אשו משום חציו חציו דכלב הוא אלא לכו"ד
אשו משום ממונו הוא איש לאו ממונו דבעל
כלב הוא אמר לך ריש לקיש הכא במאי
עסקינן דאדייה אדריי' דעל חררה משלם נוק
שלם ועל מוקם גחלת משלם חצי נוק ועל
גדיש כולה פטור ורבי יוחנן דאנחה אנוחי
על חררה ועל מוקם גחלת משלם ג"ש ועל
הגדיש משלם חצי נוק תא שמע ה"ה גמל'
טעון פשתן ועבר ברשות הרבים נכנסה
פשתנו לתוך הבירה ודלקו בנרו של חנווני
והדליק את הבירה בעל גמל חייב הניח חנווני
נרו מבחוץ חנווני חייב רבי יהודה אומר בנר
הנוכה פטור בשלמא לכו"ד אשו משום חציו
חציו דגמל הוא אלא לכו"ד משום ממונו האי
אש לאו ממונא דבעל גמל הוא אמר לך ריש
לקיש הכא במאי עסקינן ובמסכתא כל
הבירה כולה אי הכי אימא סיפא אם
הניח חנווני נרו מבחוץ חנווני חייב ואי
במסכתא אמאי חייב בעומדה עומדה
וסכסכה כ"ש דחנווני פטור ובעל גמל חייב
אמר רב הונא בר מננה משמיה דרב איקא
הכא במאי עסקינן בגון שעומדה להטיל מימיה
רישא

והתניא הכלב. אמתניתין הו"מ למפרך אלא נטר עד דמיימי
צרייתא ופריך אתריווי: דאפי' מיפך. וא"ת
למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס ה' [חייב] לחייב ג"ש לתחילתו
פשיעה לאורחיה וסופו באונס דלאו אורחיה ו"ל דלא אמר משום
תחילתו בפשיעה לגבי רגל לחייב ג"ש
לגבי קרן דאפילו פושע גמור לענין
קרן לא חייבתו תורה אלא חזי נוק
דאי לאו הכי ארי שנגנב לחצר
הניזק וטרף ואלל לחייב ג"ש לתחילתו
פשיעה לענין דריסה וכן כל קרן
בחצר הניזק תחילתו בפשיעה לענין
שן ורגל: גרי' בסריקא. שנוען
פכרניו בדרך וקופץ כמו הכלב ולא
דמי לטרוכי וסליק ה' שנסך בחצית
עד שמגיע ללפת: וע"ה הגדיש
ח"ג. ואע"ג דלגבי שולח צעירה לא
מחייב עד דמסר לו שלהבת לר"ל
ולר' יוחנן עד דמסר לו גווח פעמים
שיש גחלת הרבה צמרה דהויא כמו
מסר לו גווח לר"י ושלחבת לר"ל:
אשו משום חציו. לא שיעביד
צעמנו האש אלא כל מוקם
שפשע ולא שמר גחלתו חזי וניחו:
אשו משום ממונו. כלומר חיו
ממונו יש בו ולא שיהא האש
שלו דאפילו הדליק באש של אחר
חייב כדאשכחן צ"י הכונס (לקמן
דף נ"ג). כדכופף קממו של חצירו כפי
הדליקה ומטיא צרות מנייה וגבי גך
שי"א מתחת הפטיס ה' אע"ג דמסכתא
מפקי' ליה ועוד דלין לך קסתמ'
שימחייב בדליקה שיפקיר הגחלים
ידליק גדיש של חצירו ולא כפ"ה
דפי' לדיכא צניייהו דלדליק בגחלת
שאיין שלו: רבי יוחנן מ"ג א'
אמר בר"ש. אע"ג דריש טעמא דר'
יוחנן מוקראי הוה ליה לאוקמי קרא
לדרשא אחרייה דסבא כריש לקיש
א"נ קס"ד דשמשא דמאן לריש לקיש
משום חזיו לית ליה משום ממונו
וקצעי היכא דכלו לו חזיו אמאי לא
מחייב משום ממונו:
ממונו אית ביה ממשא. אע"ג
דבור לית ציה ממשא
שחייבה תורה להצלו ולא לחצו מ"מ

גב א ב מיי פ"ב מהל'
מוק ממנו הלכה טו
סמו עשין טו טו"ע ח"מ
פי' ע"ז ס"ף י':
גד א ג מיי פ"ד מהלכות
מוק ממנו הלכה טו
סמו עשין טו טו"ע ח"מ
פי' מ"ח ס"ף א':
גה ד מיי' ע"ס פ"ב הלכה
ז סמו ע"ס טו"ע ח"מ
מ"מ ס"י ע"ז:
גו ה ו מיי' ע"ס פ"ד
הלכה יג סמו ע"ס
טו"ע ח"מ פי' מ"ח ס"ף
י' ובס"ה ופי' טעור:

רבינו חננאל

הגביה את החזרה
אלא בגביה את החזרה
אלה בדרך ידיו הביאה
אל הגדיש, ולא יצתה
גחלת מחוקת בעליה.
ועל החזרה משלם נוק
שמו, שזה דרכו לחטוף
ולוכד, ועל מוקם גחלת
משלם חצי נוק שמועשה
עשה בידים אבל משונה
היא, ומשונה בחצר הניזק
חצי נוק כרבנן. ועל
שאר הגדיש פטור, שאינו
ממונו בעל הכלב שהרי
לא עקר והניח ובעל
גחלת נמי לא מחייב
דהא אוקמינן לקמן
בששומר גחלתו והכלב
חתר והוציאה. ור' יוחנן
אפי' אנוח אנוחי,
בגון שעקר והניח, על
החררה ועל מוקם גחלת
נוק שלם, שדלגו הכלב
לחטוף חררה בגחלת
דבוקה ויולד, ועל שאר
הגדיש חצי נוק דמשונה
היא. ח"ש גמל טעון
פשתן נטר ברשות הרבים
וכו'. בשלמ' לר' יוחנן
חייבו שלגמל הן, אלא
לריש לקיש לאו ממונו
ועל גמל הוא. ופרקי'
ריש לקיש במסכתא כל
הבירה. פי'ו מסכתא
בגון ליחכה נירו וסיכסכה
הגמל שעמד חנוני
והדליק כל הבירה
בסיכסוך כעין חיזוק
שמצנצת הדלקת כל
הבירה כגון מוקם גחלת
בגדיש (דלרבי) [ולדברין]
הכל נוק שלם. ואקשי'
האדין פירוק, סיפא
דקתינן ואם הניח חנוני
נרו מבחוץ חנוני חייב,
ואי במסכתא אמאי חנוני
חייב, הגמל הניק בידים.
ופריך בשעמדה. ואקשי'
על שכן אם עמדה
ומסכתא דראי היא הויקא
בידים, חנוני אמאי חייב.
להטיל מים ולא סכסכה.

ממונו ענין חזיו שדרכו לילך ולהזיק אית ציה ממשות א"נ צור נמי
חשיב אית ציה ממשא דע"י כריית הצור משמנה ממשות על קרקע
ונעשה חלל אצל מוקם הילוך שלהבת אינו משמנה ממשותו אלא שנעשה דולק ושורף וא"ת ממונו נמי לית ציה ממשא כגון לרורות צרות
שכנפיהם צריש פירקין לדיכא לקומכוס ג"ש ו"ל דמ"מ גוף הממונו שפשע צו אית ציה ממשא שיש לו לשמור ממונו שלא זיק לא צרות
ולא צסום דבר ואין שום ממונו שלא יהא צו ממשא צמה שפשע אצל יש חך שאין צו ממשות כגון שיער כלי צרות פיו ויש אש שאין צו
ממשות כגון שלהבת בלא גחלת כדאמרין בסוף ציה (דף לט). הילכך דמו להדדי שאין צמיהם ממשות צהמויק שפשע צו רק בגוף האדם:
דאדייה אדריי'. הו"מ לאוקמי באנח אנוחי ע"י שינוי כדאמרין צריש פירקין: רבי יוחנן בדאנחה אנוחי. לא מני' למימר באדייה
דאדייה ועל כל הגדיש ח"נ דאי כח [א] כמו לאו כחחו דמי הוי על כל שאר הגדיש פטור: לאן ממונו דבעל כלב הוא.
דהוא לא הדליקו ועל אש של כלבו לא חייבתו תורה ואע"ג דלגבי צור אצטרין מיעוט אש צור ולא שור צור כדאמרין בשור שנגח את הפרה
(לקמן דף מה. טז) תרי איש כתיב מ"מ פשוט ליה לגמרא משום ה' [אזיה] דרשא דפטור על אש צהמתו דג' אבות נאמרו בשור ולא יומת:
במסכתא ב"ה הבירה כולה. דהוי כולה מוקם גחלת: ואי במסכתא אמאי חייב. חנווני הכל גס בעל הגמל יתחייב עמו כיון
שגס הוא פושע צכסוך אצל אי צלא מסכסכת ינחה ליה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיהא נר מבחוץ אצל כיון
לאוקמיה במסכתא אי אפשר שלא יראה הדליקה כיון שדולקת כל כך שמסכסכת כל הצירה דרך הילוכה והיה לו להרחיק ולמועגה מלהיות
הולכת ומסכסכת אצל אין לפרש אמאי חייב חנווני בעל הגמל יתחייב הכל דהא לקמן (דף נ"ג). פריך וליחייב בעל הגחלת ואע"פ שבעל
הכלב פשע גס בעל הגחלת יש לו להחייב שלא שמר גחלתו ומשני כשעמדה כלומר לאו במסכתא דרך הילוכה אלא בעמדה במקום אחד
והרבה כל כך צמשיא שמסכסכת כל הצירה צעמדה ופריך דכ"ש חנווני פטור לאו פטור לגמרי אלא כלומר פטור מחלקו של בעל
הגמל דיותר מסכסכת צעמדה משאלו היתה הולכת ועוברת בלי עיכוב ומשני כשעמדה להטיל מימיה דלנוס הוא צעמדה זו:
רישא